

JAK SE SPRÁVNĚ ORIENTOVAT V PŘEHLEDU DOB DŮCHODOVÉHO POJIŠTĚNÍ

K čemu přehled dob pojištění slouží?

Z přehledu dob důchodového pojištění zjistíte, jaké doby jejich pojištění (zaměstnání), případně náhradní doby pojištění má Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ) ve své evidenci. Mají tedy možnost si mj. zkontrolovat, zda bývalí zaměstnavatelé zaslali ČSSZ doklady o jejich výdělečné činnosti a potvrdili jejich výdělky ve správné výši. Z přehledu dob pojištění také poznáte, zda příslušné doklady/informace do evidence ČSSZ zaslal např. úřad práce (doklad o době vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání), příslušná OSSZ (doklady o době podnikání nebo dobrovolného důchodového pojištění). Přehled dob pojištění také upozorní na doby neevidované (mezery), na které ČSSZ nemá ve své evidenci žádné záznamy.

Jaký je rozdíl mezi zaměstnáním a pojištěním?

Jde o terminologii vycházející z právní úpravy. Doby získané do 31. 12. 1995 se označují jako doby zaměstnání a doby od 1. 1. 1996 (tj. od účinnosti zákona o důchodovém pojištění) jako doby pojištění. Jejich význam pro důchod je stejný.

Proč jsou uvedeny výdělky až od roku 1986?

Od roku 1986 začíná období, v němž se dosažené výdělky (vyměřovací základy) zahrnují do výpočtu důchodové dávky. Výdělky před tímto rokem (až na výjimky) se pro výpočet důchodu nezohledňují.

Jaké doby obvykle nejsou evidované? Proč není evidovaná doba péče, vojny a studia?

V evidenci ČSSZ zpravidla nejsou některé náhradní doby pojištění, protože není zákonná povinnost je předávat k průběžné evidenci. Nejčastěji je to doba studia, vojenské (civilní) služby a péče o dítě. Doklady o těchto dobách se obvykle předkládají až při žádosti o důchod. V některých případech tyto doby v přehledu pojištění být uvedeny mohou, pokud doklady o nich byly v minulosti ČSSZ předány např. v souvislosti s dříve podanou žádostí o důchod apod. Doba vojny je v přehledu uvedena (jako doba zaměstnání/pojištění), pokud byla vykonána během pracovního poměru a tento zaměstnavatel délku jejího trvání vyznačil na evidenčním listu důchodového pojištění.

Co znamená náhradní doba pojištění?

Náhradní doba pojištění je životní období, v němž člověk neodvádí žádné pojistné, a přesto mu tato doba může být plně nebo zčásti započtena do potřebné doby pojištění. Všechny náhradní doby pojištění jsou uvedeny v zákoně o důchodovém pojištění, který také stanoví, v jakém rozsahu se pro důchod započítávají. Nejčastějšími náhradními dobami jsou péče o dítě do 4 let věku, studium před 1. 1. 2010, evidence u úřadu práce, pobírání invalidního důchodu třetího stupně, péče o osobu závislou na pomoci jiné osoby.

Co je vyloučená doba?

Vyloučenými dobami jsou zejména doba dočasné pracovní neschopnosti a také náhradní doby pojištění, které jsou v období od roku 1986. Účelem vyloučených dob je nerozmělnit průměr výdělků (vyměřovacích základů) pro výpočet důchodu za období, kdy nebyla vykonávána výdělečná činnost ze zákonem „omluvených“ důvodů.

Co vám řekne součet evidovaných dob?

Z údaje o součtu evidovaných dob mohou lidé orientačně zjistit, zda ke dni dosažení svého důchodového věku splní podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na starobní důchod, resp. jak dlouhou dobu důchodového pojištění musí ještě získat, aby jim nárok vznikl.

UPOZORNĚNÍ: Evidovaná doba znamená, že doklad o ní má ČSSZ v evidenci, nikoliv nutně to, že bude započítána do důchodu - to se odvíjí od právní úpravy, která je platná v době nároku na důchod.

Jaké doklady lze zaevidovat v předstihu a které se předkládají až s žádostí o důchod?

Kdykoliv před zahájením řízení o důchod lze zaevidovat doklady o době pojištění (evidenční listy od zaměstnavatele). Doklady o náhradních dobách pojištění lze zaevidovat v případě, pokud je z nich jednoznačně zřejmé, o jakou dobu se jedná a od kdy do kdy trvala. Doklady o době vojny (civilní služby) a studia lze doložit v předstihu, pokud jsou úplné a hodnověrné. Je však dostačující, pokud jsou předloženy až při podávání žádosti o důchod. Výhradně až v souvislosti s žádostí o důchod se dokládají doby péče o dítě. Všechny v předstihu doložené doklady musí být v originálu nebo v ověřené kopii (ověření mohou pro tyto účely provést zdarma OSSZ).

Proč není v přehledu uveden údaj o studiu na střední škole, když období VŠ studia je zaevidováno?

Ze samotného faktu studia na vysoké škole nevyplývá, v jakém období a rozsahu předcházející studium na střední škole trvalo. Po předložení dokladů, z nichž bude zřejmé, od kdy do kdy studium trvalo, bude tato doba zaevidována.

Jak se započítají souběžné doby pojištění?

V případě, kdy se kryjí dvě nebo více dob pojištění (např. souběh zaměstnání a samostatné výdělečné činnosti), lze dobu do celkového součtu započítat pouze jednou. Vyměřovací základy jsou ale započteny z obou činností. Také v případě, kdy se doba pojištění překrývá s náhradní dobou (např. výkon zaměstnání při současné péči o dítě), lze ji do celkového součtu započítat pouze jednou. To zjednodušeně řečeno znamená, že v rámci jednoho kalendářního roku může být započítáno maximálně 365 dní.

Co dělat, když jsem část svého pracovního života odpracoval v cizině?

Údaje o dobách důchodového pojištění ve státech EU nebo státech, se kterými má ČR smlouvu o sociálním zabezpečení, budou ČSSZ vyžádány od příslušných zahraničních nositelů pojištění až v rámci důchodového řízení.

Kde poradit?

Vysvětlení k případným nejasnostem v přehledu dob pojištění a bližší informace o způsobu prokazování chybějících dob pojištění (zaměstnání), vyměřovacích základů od roku 1986 a o podmínkách nároku na důchod Vám podá OSSZ příslušná podle místa Vašeho trvalého bydliště, klientské centrum při ústředí ČSSZ (Křížová 25, 225 08 Praha 5), popř. call centrum ČSSZ, tel. 257 062 860.

ČSSZ v souladu se zákonem prakticky v průběhu celého života občana sbírá a eviduje řadu různých dokladů a informací, ale hodnotí je až pro potřeby konkrétní důchodové dávky. Toto hodnocení je pak závislé na právní úpravě v době, kdy člověku vznikne nárok na důchod nebo si o něj požádá. Proto je běžnou praxí, že doklady lze předkládat až k žádosti o důchod. Kdo chce situaci řešit dříve, má možnost se obrátit na pracovníky OSSZ/ČSSZ, kteří poskytnou odbornou radu, jaké náležitosti a požadavky musí jednotlivé doklady splňovat.